

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет лінгвістики

(повна назва інституту/факультету)

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

(повна назва кафедри)

«На правах рукопису»
УДК 811.111'33

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

“ _____ ” _____ 20__ р.

Магістерська дисертація

на здобуття ступеня магістра

зі спеціальності _____ 8.02030304 „Переклад” _____
(код і назва)

на тему: _____ Функції та переклад концептуальної метафори в текстах _____
_____ публіцистичного стилю _____

Виконав (-ла): студент (-ка) 5 курсу, групи ЛА-51м _____
(шифр групи)

_____ Бичковська Олександра Василівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Науковий керівник _____ доцент, к.п.н., доцент Коломієць С.С. _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській дисертації немає запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань.

Студент _____
(підпис)

Київ – 2016 року
ЗМІСТ

ВСТУП

..... 3

РОЗДІЛ I. Метафора як невід’ємний компонент текстів публіцистичного стилю

..... 5

1.1. Публіцистичний текст як одна з форм масової комунікації 11

1.2. Місце метафори в публіцистичному тексті 31

1.3. Типи й види метафори як лінгвістичної категорії 35

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

I. 37

РОЗДІЛ II. Функціонування концептуальної метафори у публіцистичному тексті

..... 38

2.1. Підходи до дослідження концептуальної метафори 38

2.2. Лінгвокультурні характеристики концептуальної метафори 41

2.3. Реалізація концептуальної метафори в публіцистичних текстах 46

2.4. Функції концептуальної метафори 54

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

II. 61

РОЗДІЛ III. Стратегії перекладу концептуальної метафори в текстах публіцистичного

стилю 63

3.1. Особливості перекладу англійських публіцистичних текстів	63
3.2. Способи та засоби перекладу концептуальної метафори у публіцистиці	71
3.3. Кількісно-якісний аналіз застосування перекладацьких трансформацій у перекладі концептуальної метафори	75
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	
ІІІ.	82
ЗАГАЛЬНІ	
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ	
ЛІТЕРАТУРИ	86
ДОДАТОК А. КЛАСИФІКАЦІЯ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ ЗА Л.Ю. КРОЙЧИКОМ	
.....	95
ДОДАТОК Б. ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ МЕТАФОР.....	96

РЕФЕРАТ

Магістерська робота присвячена вивченню концептуальних метафор, особливостям їх реалізації, функціям, які вони виконують в текстах публіцистичного стилю, а також відтворенню їх змісту при перекладі з однієї мови на іншу. Обсяг роботи складає 85 сторінок, за виключенням списку використаних джерел, який містить 87 одиниць, а також 2 додатків.

У роботі представлені праці вчених-лінгвістів, що досліджують види та підвиди публіцистичного тексту (Кройчик Л.Ю.), метафору та інші мовленнєві засоби в публіцистиці (Дрібнюк О.Т., Чудінов А.П., Жаботинська С.А.), функціонування концептуальної метафори в текстах (Арутюнова Н.Д., Лакофф Дж., Джонсон М.), перекладу концептуальної метафори (Казакова Т.А., Ньюмарк П.).

Актуальність даної роботи обумовлена тим, що залишаються недостатньо висвітленими такі аспекти досліджуваної проблеми, як роль і специфіка функціонування концептуальної метафори у різних жанрах публіцистичного тексту та її вплив на потенційного читача, а також, особливості перекладу концептуальної метафори.

Мета роботи полягає у дослідженні та аналізі характеристик та особливостей функціонування концептуальної метафори на основі аналізу різних видів англomовного текстів публіцистичного стилю.

Для виконання визначеної мети були поставлені наступні **завдання**:

охарактеризувати публіцистичний текст як середовище функціонування концептуальної метафори;

охарактеризувати поняття метафори як невід'ємного компоненту текстів публіцистичного стилю;

дослідити функції, що виконує концептуальна метафора в текстах публіцистичного стилю;

визначити та описати стратегії перекладу концептуальної метафори у сфері публіцистики.

Об'єктом дипломної роботи виступає концептуальна метафора.

Предметом дослідження є функції, що виконує концептуальна метафора в текстах публіцистичного стилю та засоби її перекладу.

У ході дослідження використовувалися такі **методи дослідження** як описовий метод, лексикографічний, порівняльно-зіставний, метод узагальнення та критичного аналізу літератури.

Наукова новизна здобутих результатів полягає в тому, що розширюються та поглиблюються наукові знання про особливості реалізації концептуальної метафори та функції, що вона виконує в текстах публіцистичного стилю.

Практичне значення дослідження вбачається у вивченні і використанні його матеріалів для ілюстрації функціонування та перекладу концептуальної метафори в текстах публіцистичного стилю на лекційних та практичних заняттях із порівняльної стилістики та теорії і практики перекладу.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на Всеукраїнській науково-практичній студентській конференції «Світ науки та світ у науці: пріоритети та перспективи сучасних досліджень», яка проходила 10 лютого 2016 року в НТУУ «КПІ». А також у статті «Functions of conceptual metaphors in the texts of publicistic style and possible translation strategies» у фаховому науковому журналі «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія» № 21/2016, м. Одеса.

Ключові слова: *концепт, метафора, функція метафори, публіцистика, публіцистичний стиль, стилістика, переклад.*

РЕФЕРАТ

Магистерская работа посвящена изучению концептуальных метафор, особенностям их реализации, функциям, которые они выполняют в текстах публицистического стиля, а также воспроизведению их содержания при переводе с одного языка на другой. Объем работы составляет 85 страниц, с исключением списка литературы, который содержит 87 единиц, а также 2 приложения.

В работе представлены труды ученых-лингвистов, исследующих виды и подвиды публицистического текста (Кройчик Л.Ю.), метафору и другие языковые средства в публицистике (Дрибнюк А.Т., Чудинов А.П., Жаботинская С.А.), функционирования концептуальной метафоры в текстах (Арутюнова Н.Д., Лакофф Дж., Джонсон М.), переводу концептуальной метафоры (Казакова Т.А., Ньюмарк П.).

Актуальность данной работы обусловлена тем, что остаются недостаточно освещенными такие аспекты исследуемой проблемы, как роль и специфика функционирования концептуальной метафоры в различных жанрах публицистического текста и его влияние на потенциального читателя, а также особенности перевода концептуальной метафоры.

Цель работы заключается в исследовании и анализе характеристик и особенностей функционирования концептуальной метафоры на основе анализа различных видов англоязычных текстов публицистического стиля.

Для выполнения поставленной цели были поставлены следующие **задачи**:

охарактеризовать публицистический текст как среду функционирования концептуальной метафоры;

охарактеризовать понятие метафоры как неотъемлемого компонента текстов публицистического стиля;

исследовать функции, которые выполняет концептуальная метафора в текстах публицистического стиля;

определить и описать стратегии перевода концептуальной метафоры в сфере публицистики.

Объектом дипломной работы выступает концептуальная метафора.

Предметом исследования являются функции, которые выполняет концептуальная метафора в текстах публицистического стиля и способы ее перевода.

В ходе исследования использовались такие **методы** исследования как описательный метод, лексикографический, сравнительно-сопоставительный, метод обобщения и критического анализа литературы.

Научная новизна полученных результатов заключается в том, что расширяются и углубляются научные знания об особенностях реализации концептуальной метафоры и функциях, которые она выполняет в текстах публицистического стиля.

Практическое значение исследования заключается в изучении и использовании его материалов для иллюстрации функционирования и перевода концептуальной метафоры в текстах публицистического стиля на лекционных и практических занятиях по сравнительной стилистике, а также по теории и практике перевода.

Апробация результатов исследования. Основные результаты исследования докладывались, обсуждались и получили положительную оценку на научно-практической студенческой конференции «Мир науки и мир в науке: приоритеты и перспективы современных исследований», которая проводилась 10 февраля 2016 в НТУУ «КПИ». А также в статье «Functions of conceptual metaphors in the texts of publicistic style and possible translation strategies» в научном журнале «Вестник Международного гуманитарного университета. Серия «Филология» № 21/2016, м. Одесса.

Ключевые слова: *концепт, метафора, функция метафоры, публицистика, публицистический стиль, стилистика, перевод.*

ABSTRACT

Paper investigates conceptual metaphors, peculiarities of their realization, functions they perform in the texts of publicistic style, as well as the reproduction of their content when translating from one language to another. The amount of work is 85 pages, excluding the list of references, which includes 87 items and 2 annexes.

The paper represents the works of linguists studying the types and subtypes of publicistic text (L.U. Kroychik), metaphor and other language tools in journalism (A.T. Dribnyuk, A.P. Chudinov, S.A. Zhabotinskaya), functioning of conceptual metaphors in texts (N.D. Arutyunova, G. Lakoff., M. Johnson), translation of conceptual metaphors (T.A. Kazakova, P. Newmark).

The topicality of our research is based on the fact that some insufficiently explained aspects of the investigated problem still remain, such as the role and the specificity of functioning of conceptual metaphor in various genres of publicistic texts and its potential impact on the reader, and peculiarities of translation of conceptual metaphors.

The aim of the work is to study and analyze the characteristics and functioning of conceptual metaphor based on the analysis of different types of English texts of publicistic style.

To accomplish this aim we have set the following **tasks**:

to characterize a publicistic text as a functioning environment of conceptual metaphors;

to describe a notion of the metaphor as an integral component of the texts of publicistic style;

to investigate the functions that conceptual metaphor performs in texts of publicistic style;

to identify and describe the translation strategies of conceptual metaphors in the field of journalism.

The object of this work is conceptual metaphor.

The subject of research is the functions that conceptual metaphor performs in the texts of publicistic style and ways of its translation.

The study used such research **methods** as a descriptive method, lexicographical, comparative, method of synthesis and critical analysis of the literature.

The scientific novelty of the results is based on the fact that the knowledge of peculiarities of the realization of conceptual metaphor and the functions it performs in texts of publicistic style is expanded and deepened.

The practical value of the study is determined by the possibility to learn and use these materials for illustrating the translation and of conceptual metaphors in the texts of publicistic style for lectures and seminars in contrastive stylistics, theory and practice of translation.

Testing. Key findings were presented on the scientific and practical student conference "The world of science and the world in science: priorities and prospects of current research", which was held February 10, 2016 in NTUU "KPI". The article «Functions of conceptual metaphors in the texts of publicistic style and possible translation strategies» in the scientific journal «Herald of the International Humanitarian University. Series «Philology» № 21/2016, Odessa.

Key words: *concept, metaphor, functions of the metaphors, journalism, publicistic style, translation.*